

Архимандрит Јоханес

СВЕТО ПЕВАЊЕ И ПРАВОСЛАВЉЕ

СМИСАО И ПОСТОЈАЊЕ СВЕТОГ ПЕВАЊА У ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

Хришћанско православље је култура прикладног држања човека пред Богом, хармоничног, исправног односа према Богу и поштовања Бога.

Бога не можемо себи представити нити исказати, он се открива својом вечном Речју, Исусом Христом, у коме истовремено видимо лик Оца. По

ну музику, такозвану „исконску музику”. Овде се не ради о некој апстрактној идеји о музици, већ о синергијском догађају између Бога и човека. Прави корал ствара Свети Дух и рађа се из вечне Речи, која беше у почетку, кроз коју је све створено, што је при Богу и сам Бог. Не ради се о томе да се „допадне” људима или да „пробуди осећања”, и већ никако о томе да буде „модерно”. Изворно, најчешће једногласно сакрално певање цркве, које се развија увек од основног тона и који,

Аутор је оснивач и игуман Манастира Свете Тројице у Бухагену, Немачка.

Извор:

www.orthodox.de/gesang-orthodoxie.php

Abt Johannes (2024) *Heiliger Gesang und Orthodoxie*, Deutsches orthodoxes heiliges Dreifaltigkeitskloster.

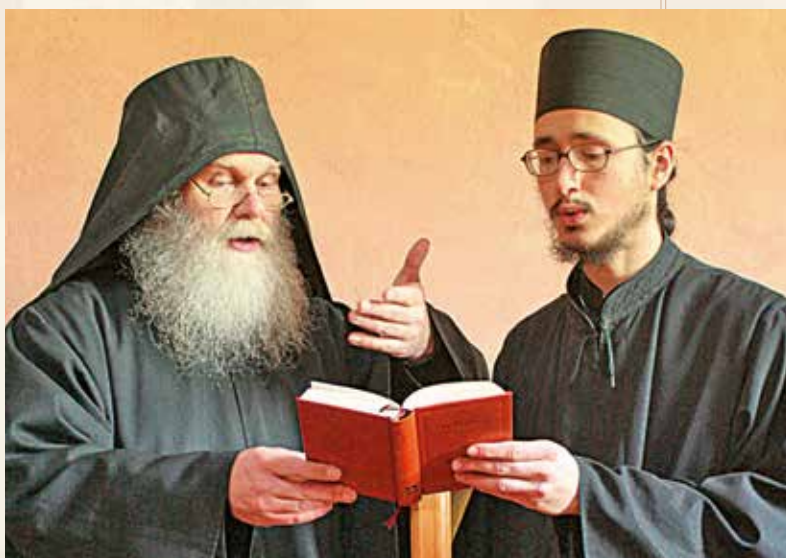
Уз одобрење аутора, превела др Дуња Поповић.

Deutsches Orthodoxes St. Dreifaltigkeitskloster

25

ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ

православном разумевању богослужење је, како чулни, тако и духовни израз савршеног поштовања Бога, живи сусрет с Богом и духовно вежбање, предивна „игра љубави између човека и Бога”.

Управославном богослужењу се само пева. Инструменти се не користе, јер у светом култу не треба да се чује ниједан људском руком начињен инструмент, већ најстарија резонантна кутија коју је Бог створио: људски глас.

Изворно певање старе цркве је пут вежбања и симбол, у оној мери у којој се вечна духовна стварност и временска овоземаљска форма спајају у једно.

Изворно певање старе цркве је пут вежбања и симбол, у оној мери у којој се вечна духовна стварност и временска овоземаљска форма спајају у једно. Богослужење у целини, па и сакрално певање, има како аскетско-мистагошки, тако и смисао открочења, проповеди. Појам теургија, са значењем Божјег дејствовања, обухвата оба аспекта.

Јасно се показује теургијски карактер сакралног певања, које је лишено сваке светске земаљске функционалности и представља чисту, извор-

као и друге централне тонове следствено развија из свете Речи, јесте уметност и начин најдубље молитве која се развила у сакралну културну форму. Душа ослушкује и креће се у трзајима Духа и гнезди се у светом виђењу вечног певања анђела, мислима, силама и исконским речима Божијим. Тежи се што чистијој и јаснијој репродукцији вечитих исконских слика. Ова чистоћа одговара њиховој, од свега светског измештеној, светој и освештавајућој моћи. Тек као последица ове духовне непосредности и чистоће појављују се као деловање сакралног певања поново квалитети осећања, али овде као прочишћени и прочишћавајући.

Тако свето певање прекорачује границу између времена и вечности. Долазећи од светог ћутања и ослушкивања пред лицем Божјим, оно прелази у најчистију и најјаснију изражајну форму духом покретане глосолалије (говора другим језицима). Испуњено Божјом милошћу и силом, оно постаје земаљски лик и ехо вечитог певања анђела. Оно није „од људи начињено”, већ рођено духовним виђењем исконских слика у енергичну и акустичну форму. Оно говори директно духовној души. Ову изворну уметност хришћанског певања зовемо корал.

ПЕВАЊЕ АНЂЕЛА

Из позадине мистичне теологије раних отаца цркве свето певање цркве је главни носилац мистерије култа. Зато су црквени и монашки оци, попут Амвросија Миланског, Јефрема Сиријског, Дионисија, Саве Јерусалимског, Јована Дамаскина, касније Симеона Новог Богослова, Романа Мелода, Јована Кукузеља из Лавре на Атосу и небројени други до данас, увек истовремено свети песници и певачи. У њиховом певању је вечита Реч, Христос лично, жив; он делује избављајућом и стваралачком силом и присуством Духа Светог. Химне и врста и начин певања морају да одговарају и буду примерени аскетско-духовним предусловима теургије и православног мистичног предања. Због тога није довољно да химнист и певач „само” буде

и времену. На овај начин је литургијско певање у одређеном смислу такође икона; у својој симболичној моћи деловања оно можда чак превазилази насликану слику. Било како било, у сваком случају би требало да се слика приближи што је могуће више иконској слици и да духовну стварност и силу формира у чулни свет. Слика је на почетку хијероглиф, руна, делотворан свети знак. Где наступа духовна димензија, где је и човек прималац духовном чистоћом отворен и делотворна Божја благодат Светог Духа присутна, ту је остварена сама слика милости и силе Божје. У овом контексту је учење о божанским енергијама од великог значаја, онако како је дато од раније у православној хришћанској традицији и како га је касније свети учитељ цркве Григорије Палама формулисао. Свети Григорије Палама разуме ову

Фотографије:
www.orthodox.de

**Химне и
врста и начин
певања морају
да одговарају
и буду
примерени
аскетско-
духовним
предусловима
теургије и
православног
мистичног
предања.**

музички школован, већ мора на исти начин и у истој мери (!) кроз практиковање духовне молитве да буде прочишћен и да је развио осећај за силе иконских слика. Иконским сликама означавамо вечне одлуке и стваралачке мисли Бога, кроз које је све што постоји – постало и биће, и у којима почива мера сваке савршености. Ове иконске слике су духовне, тј. трансцендентне, изнад сваког земаљског разума, приступачне само Духу, само духовном разуму. Оне нису разумљиве земаљском разуму, односно рационалности, оне се разјашњавају директно духовним погледом.

Чим задобију земаљску форму, у контексту наше овдашње теме, односно у молитвено отпеваним химнама или псалмима, оне развијају своје моћно деловање и на споља, као звук у простору

стварност пнеуматичарски, тј. као утицај и пребивање Светог Духа. У црквеном култу дејство Духа циља на препознавање и примање Вечите Речи Божје. Представљање вечног певања анђела у светом певању цркве је иконски топос хришћанске литургије. Ово никако не може да се разуме просто метафорички, као што је постало обичај на Западу. Певање анђела, који престолу Господњем приносе вечиту хвалу, иконска је слика корала у духовном онтолошком смислу. Отуда она чистоћа и трансцендирајућа сила, коју невољно осећамо када се сусретнемо са правим коралом, и коју модерни, световни човек испрва доживљава као фасцинантну „страност” или „несветовност”. Како мелодија корала увек кружи око бурдона, ово певање фокусира наше духовне моћи на срце, наш духовни центар, и тамо отвара нашу моћ духовне перцепције. Свето певање има један прави иницијаторски карактер за духовни вид, бар у оној мери у којој је човек уопште духовно отворен. ■